

*Mücahit Demirci Efe'nin Mühim Bir Telgrafı**An Important Telegraph by Demirci Mehmet Efe*

Emine Gürsoy Naskali*

Özet

Bu yazıda Demirci Mehmet Efe'nin Ege'de Yunan işgali dolayısıyla yaşanmakta olan faciayı dile getirdiği bir telgrafın gazeteye intikal eden metni yayınlanmıştır. Söz konusu yazı *Millet Yolu* gazetesinde (Bursa), 8 Nisan 1920 günü haber yapılmıştır. Telegraf Bursa, Biga, Karacabey, Gönen müftülerine gönderilmiş, bir suruetine de belediye riyasetlerine, Balıkesir Heyet-i Milliyesine ve Kuva-yı Milliye riyasetlerine çekilmiş, Müslümanlar Yunan işgaline karşı yardıma çağırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Demirci Mehmet Efe, Celal Bayar, Kuva-yı Milliye, Aydın, *Millet Yolu* gazetesi, Celal Bayar Arşivi.

Abstract

This article provides the text of a telegraph by Demirci Mehmet Efe published in *Millet Yolu* newspaper (Bursa), on the 8th of April 1920. The telegraph is sent to the *müftüs* of Bursa, Biga, Karacabey, Gönen, and a copy of the same telegraph is sent to the heads of municipalities, the Balıkesir Heyet-i Milliyesi and the heads of Kuva-yı Milliye. It describes the atrocities committed by the Greeks and calls for help.

* Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali, Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul. eminenaskali@gmail.com

Keywords: Demirci Mehmet Efe, Celal Bayar, *Kuva-yı Milliye*, Aydın, *Millet Yolu*, Celal Bayar Archive.

Son Osmanlı Meclis-i Mebusanında Celal Bayar, Saruhan (Manisa) milletvekili olarak bulunmaktaydı. Ege’de yaşanmakta olan işgal faciasını gündeme getirdiğinde¹ ve silaha sarılmak gerektiğini yoksa bir hiç olunacağını söylediğinde mecliste heyecan, acı ve coşku doruk noktaya çıkmıştı.² Meclisteki bu tarihi konuşma öncesinde, o zamanki adıyla Mahmut Celal, Demirci Mehmet Efe ile görüşmüş, Demirci Mehmet Efe’ye bir telegraf metni vermiş, bu telegrafın İstanbul’a çekilmesini istemiş ve bu telegraf mecliste okunmuştu. Bu telegraf ve konuşma üzerine hem kurtuluş cephesinde hem işgal kuvvetleri cephesinde olaylar birden süratlenmişti. İstanbul işgal edilmiş,³ meclis dağılmıştı.⁴

İstanbul’a çekilen telgraf başka telgraflara yol açmıştı. Demirci Mehmet Efe’nin Bursa, Biga, Karacabey, Gönen müftülerine gönderdiği, bir suruetini de belediye riyasetlerine, Balıkesir Heyet-i Milliyesine ve Kuva-yı Milliye riyasetlerine çektiği telegrafın metni *Millet Yolu* gazetesinde (Bursa), 8 Nisan 1920, Yıl 1, No 44’te yayınlanmıştı. Mecliste okunan telegraftan kısa bir süre sonra çekilen bu telegrafta yine işgalin getirdiği facia anlatılmakta ve düşmandan kurtulmak için yardım istenmektedir. Telgraf metni şöyledir:

Mücahit Demirci Efe’nin

Mühim bir telgrafi

Bursa, Biga, Karacabey, Gönen müftüleriyle sureti; belediye riyasetlerine, Balıkesir Heyet-i Milliyesine ve Kuva-yı Milliye riyasetlerine:

¹ 13 Mart 1336 (1920) Cumartesi, saat 2.30 tarihli toplantı.

² Emine Gürsoy Naskali, “Celal Bayar - Millî Mücadelede Silahlı Direnişin Bir Dönüm Noktası”, *Türk Yurdu*, Eylül 2011, C. 31, S. 289.

³ 16 Mart 1920.

⁴ 18 Mart 1920.

Bu nidadımızın bütün daire-i şerifeleri din kardeşlerimize iblağını niyaz eyleriz. Eğer ihmal edenler veya buna mani olanlar bulunursa bütün masumin ve mazlumin ile Hak Taalaya karşı aleyhinde beddua eyleriz. Ey din kardeşlerimiz! Siz ki Yunan'ın zulmünden uzaksınız anlıyoruz ki bu vahşeti düşmanın Aydın ve havalisi Müslümanlarına ne şenaatler, ne hakaretler ve ne feci cinayetler irtikab ettiğini bilmiyorsunuz. İşte biz size bu fecayii iblağ ediyoruz. İnanmak ve inanmak cihetini insafınıza terk eyleriz. Ve yakinen görmek suretiyle inanmak isterseniz bir heyet göndermenizi rica ederiz. Ey din kardeşleri! Gün görmedik gelinlik kızlarımızın ırzları cebren payımal edildi! Genç erkek çocuklarımızın namusları berbad edildi. Bi-günah tüvana erkeklerimiz gizli muhtelif suretlerle itlaf edildi. Kadın çocuk ihtiyar biçare din kardeşleriniz her tarafta itlaf edildi. Evler köyler yakıldı. Servetler yağma edildi. Ayak attıkları yerlerde Osmanlı sancakları parçalandı. Ayaklar altında çiğnendi. Ezan okuyan müezzinler istihza edildi. Hatta üzerine kurşun atıldı, eda-yı salat eden müezzin eda-yı salatdan tehdit ve hakaretlerle men edildi. Kuran-ı şerifin yaprakları ayaklar altında çiğnendi. Peygamberimize alenen sövüp sayıldı. Ey din kardeşleri, Yunanlıların bu mezalim ve şenaati sebepsiz değildi. İşte tarih meydanda, Yunanistan'da yüz sene o mevcut yüz binlerce İslamlar, binlerce camiler ve mescidler nerededir? Bunlardan eser kalmadı mı? İşte Yunanlılar bu melunane vahşetlerle Aydın vilayetinde biz Müslümanları kaçırmak, mahv etmek ve bu vechile bu güzel memleketimizi bir Yunanistan yapmak içindir... Ey din kardeşleri, Yunanlıların bu şenaatleri, bu cinayetleri karşısında siz bizim yerimizde olsaydınız ne yapardınız? Silaha sarılmaz mıydınız? İşte biz yaptığınız vazife-i diniyye ve milliye budur. Ve bize de Kuva-yı Milliye ismini vermişlerdir. Ey din kardeşleri, şimdi sorarım, orada biz zavallı mazlumlara yani Kuva-yı Milliyeye ait silahları zapt etmek için elimizi ayağımızı kırmak için [...] sıksan komşularınızın vicdanları acaba bu harekete nasıl kail oldular, yüz binlerce masum kendi kardeşlerini elsiz ayaksız düşmanın ayakları altında mahv etmeye nasıl razı oldunuz, bu adamlar huzur-u mahşerde huzur-u ilahiye ve huzur-u peygamberîye ne yüzle çıkacaklardır? Ey ulema-yı din, ey Müslüman kardeşler! Allah rızası için insaf ediniz. Eğer düşmanın cinayetinden ve mezaliminden bizi kurtaracak, bizi muhafaza edecek başka bir kuvvet varsa buyursun gelsin, bizi kurtarsın. Ellerini öpeyim, hak-ı pay olalım fakat Kuva-yı Milliye dediğimiz binlerce Müslümanı tensir ettirmek ne demektir acaba? Bu hakikati bu gafil kardeşleriniz idrak etmiyorlar mı? Ey din kardeşleri, bize muaveneti Hak Taala size farz kılmış fakat biz sizden muavenet istemiyoruz, ancak bize fenalık edenlere mani olunuz. Mani olmazsanız ruz-i mahşerde bütün şehitlerimizle, yetimlerimizle sizden yalnız biz değil, bütün İslamiyet davacıdır. Rıza-yı Bari namına bu nifakı kaldırınız.

İslâm Alâ min itba el-hâdî.

Aydın ve Mentеше ve havalisi umum

Kuva-yı Milliye kumandanı

Demirci Mehmet Efe

18.
(8)

Celâl Bayar
Arşiv Fişi

No. Genel :

Özel :

Yazanın Adı : Demirci Mehmet Efe (Aydın ve Mentеше ve Havalisi
Umum Kuvayı Milliye Kumandanı)

Vesikanın Adı : Millet Yolu (gazete - KUPÜR)

Vesikanın muhtevası :

= Mücahit -Demirci Mehmet Efe- nin
Mühim Bir Telgrafı =

.....

.....

.....

.....

Tarihi :

İlgili bulunduğu dosyalar :

Belgenin arşiv fişi

مجاهد - دمیرجی محمد آفه - نك

مهم برتغرافی

بروسه ، بیتسا ، قرهجهبك ، كوناك مقبيلريه ، صورتی ؛ بادیه ریاستلریته بالیکسر هیئت ملیهسته وقوای ملیه ریاستلریته :

بوشناعتلری بوجنابتلری قارشینده سزیم
یریمزده اولسه بدیکیز نه یا یادیکیز ؛ سلاحه
صاریمز میدیکیز ؛ ایشته بز یادیکیز وظیفه
دیفیه و ملیه بودر . وزدهده قوه ملیه اسغنی
ویرمشلردرای دین قرداشلری شمعی صورازز
اوراده بز زواللی مظلوملره یعنی قوای ملیه به
عابد سلاحتلری ضبط ایتمک ایچون المزی
ایاغزی ، قهقهه اشردن قانسیمک
صقسان قومیشلری بیکیزک و حیدانلری عجباً بو
حرکه نصل قائل اولدیلر یوزبیکلرجه موصوم
کندی قرده شلرلی السز ایاقسز دشمنک
ایاقلری آلتنده عوامتیکه نصل راضی اولدیکیز
بودملر حضور محشرده حضور الهی به
وحضور بیغمیری به نه یوزله چیقاجلردر ؟
ای علمای دین ای مسلمان قرده شلر ! الله
رضایی ایچون اصفایندیکیز بیکر دشمنک
جناياتیدن و مظلماندن بز قورناره جق ،
بز محافظه ایده جک بشقه بز قوت وارسه
بوزورسون کلسون بز قورنارسون ، اللری
اوپهیم خاکلای اولالم فقط قوای ملیه دیدیکیز
بیکلرجه مسلمانی تنصر ایتمک نه دیکیز
عجباً بو حقیقی بوغافل قارداشلری بیکیز ادراک
ایتمورلری ؟ ای دین قرداشلری بز معاوتی
حق تعالی سزه فرض قیلمش فقط بز سزندن
معاوت ایسته میوزز آیحق بز فالتق ایدنلره
مانع اولیکیز . مانع اولمزسه کز روز محشرده
بتون شهیدلرمنزه ، نیملرمنزه سزندن بالیکیز
بز دکل بتون اسلامیت دعواچیمر . رضای
باری نامه بو نفاقی قالدیریکیز .

السلام علی من اتبع الهدی

آیدین ومنتشا وحوالیسی عمو
قوای ملیه قوماندانی
ده میرجی محمد آفه

بوندامزک بتون دائرة شریفه لری دین
قرداشلریتمزه ابلاغنی نیاز ایلرز . اگر اعمال
ایدنلر ویا بوک مانع اولانلر بونومسه بتون
مصومین و مظلومین ایله حق تعالی به قارشو
عاهنده بددعا ایلرز . ای دین قرداشلریتمز !
سز که یونانک ظلمدن اوراقسکز آکلایورز که
بو وحشتی دشمنک آیدین وحوالیسی مسلمانلریته
نه عیبیتمر ، عفتارتمر و به قیج جنايتلر ارتکاب
ایشدیکنی بیلیمورسکز ایشته بز سزه بو فجاجی
ابلاغ ایدیورز . ایستاق و ایستاق جهتی
انصافسکز ترک ایلرز . وقینا کورمک صورتیه
ایستاق ایسترسه کز برهیت کوندرمه کزی
رجا ایدرز . ای دین قرداشلری ! کون
کورمدک کلیمک قزلمزک عرضلری جبراً
یا مال ایلدی ! کچ ارکک چوجقلمزک
ناموسلری بر باد ایلدی . بی کونا . وانا
ارککلریمز کزلی مخالف صورتلرله اتلاف
ایلدی . قادین چوجق اختیار بیچاره دین
قرداشلری بیکز هر طرفده اتلاف ایلدی .
اولر کویلر یا قلدی . ژوتلر یاغما ایلدی .
آیاق آندقلری برلرده عثمانلی سنجاقلری
پارچه لاندی . آیاقلر آلتنده چکنتدی . اذان
او قویان مؤذنلر استهزا ایلدی . حتی اوزرینه
قورشون آتادی ادای صلات ایدن مؤذن
ادای صلاتدن تم دیدو حقتارلرله منع ایلدی .
قرآن شریفک یا قراقلری آیاقلر آلتنده چکنتدی
بیغمیرمنزه علناً - و کوب صایلدی . ای دین
قرداشلری یونانلیرک بو مظلوم و شاعتی - بیسز
دکلدر . ایشته تاریخ میدانده یونانستانده
یوزسه اول موجود یوزبیکلرجه اسلاملر ،
بیکلرجه جامعلر و مسجدلر زرده در ؟ بونلردن
اثر قالدیمی ایشته یونانلیر بو ملعونانه وحشتلرله
آیدین ولایتده بز مسلمانلری قاجیر مق حواتمک
بو بو وجهله بو کوزل مملکتشیزی بر یونانستان
داعا اشعه ندر . ای دین قرداشلری یونانلیرک